

М. И. МАНИЛИЧ, В. Г. КУСКОВА
г. Черновцы

ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА КАК ФАКТОР ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Наряду с повышением эффективности производства и труда, достижение максимальной прибыли главной целью предприятия в современных условиях является повышение его конкурентоспособности. Трудовой потенциал, являясь одним из основных составляющих элементов деятельности предприятия, непосредственно влияет на реализацию его стратегических целей обеспечения инновационного развития.

Ключевые слова: трудовой потенциал, конкурентоспособность, инновационное развитие.

Стаття надійшла до редколегії 21.10.2015

УДК 336.22

А. С. ПОЛТОРАК, Є. П. ГНАТЕНКО
poltorak_as@mail.ua, janie555@mail.ru
м. Миколаїв

АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ У СТРУКТУРІ ДОХОДІВ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано питому вагу податкових надходжень у структурі дохідної частини зведеного бюджету України. Виокремлено причини та тенденції зміни питомої ваги основних видів податків у структурі доходів зведеного бюджету України за період 2008–2015 рр. Визначено можливі орієнтири реформування системи оподаткування в Україні з урахуванням міжнародного досвіду, в тому числі коригування механізму адміністрування податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами шляхом застосування диференційованого підходу до встановлення ставок податку відповідно до обсягу доходу.

Ключові слова: податок, збір, податкові надходження, зведений бюджет, податкова реформа, структура доходів.

Значна питома вага податкових надходжень у структурі дохідної бази бюджетів України порівняно з неподатковими надходженнями в умовах проведення податкової реформи в Україні виводить проблему аналізу податкових надходжень у структурі доходів зведеного бюджету країни у ряд першочергових. Податкова реформа, результатом якої стане побудова якісно нової податкової системи, що буде стимулювати бізнес збільшувати обсяги виробництва, здійснювати інвестиції, створювати робочі місця, має проводитись з урахуванням досвіду реформування успішних країн, ініціатив та пропозицій бізнесу, аналізу податкових надходжень у структурі доходів зведеного бюджету країни.

Вагомий внесок у формування наукового підґрунтя практичних засад аналізу податкових надходжень у структурі доходів держав-

ного та місцевих бюджетів України внесли такі вітчизняні науковці: Ж. С. Берегова [1, 42–44], Х. М. Семенишин [8, 211–215], С. Я. Скворцова [10, 109–114] – у процесі дослідження податку на майно як джерела наповнення місцевих бюджетів; О. Б. Вознюк [2, 176–180] – під час оцінки впливу податку на доходи фізичних осіб на формування доходів місцевих бюджетів; Т. В. Мединська [5, 218–224], В. П. Синчак [9, 258–265] – у процесі аналізу окремих видів податків як фінансової основи наповнення місцевих бюджетів в Україні; М. Б. Кондратенко [3, 53–56] – під час аналізу впливу податку на процентні доходи на розподіл податкового навантаження в Україні; М. Косюта [4, 87–91] – у процесі дослідження податку на додану вартість як джерела державного бюджету та інші дослідники.

Високо оцінюючи фундаментальні праці науковців, зауважимо, що додаткових напрацювань потребує дослідження структури податкових надходжень у дохідній базі державного та місцевих бюджетів України в умовах проведення податкової реформи в Україні.

Метою даної статті є аналіз структури податкових надходжень у дохідній базі зведеного бюджету України з виокремленням тенденцій зміни питомої ваги відрахувань від основних видів податків в загальному обсязі податкових надходжень, визначення можливих орієнтирів реформування податкової системи в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.

Податкова реформа в Україні має сприяти створенню податкової системи, яка б забезпечувала прозорість та справедливість,

покращення якості державних послуг для бізнесу, ефективне наповнення дохідної частини бюджетів України. Основні засади лінійної моделі податкової системи, що передбачає встановлення «плоских ставок» (20% для податків: на доходи фізичних осіб, на додану вартість, на прибуток підприємств та єдиного соціального внеску), були окреслені на презентації проекту Податкової реформи. Вважаємо, що впровадження лінійної моделі податкової системи суттєво вплине на структуру податкових надходжень у дохідній базі зведеного бюджету України.

Розглянемо податкові надходження до зведеного бюджету України у 2008–2015 рр. та представимо аналітичну інформацію в таблиці 1.

Таблиця 1

Податкові надходження до зведеного бюджету України*

Показники	Фактичні надходження, млн грн							
	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	9 міс. 2015 р.
Всього доходи зведеного бюджету	297845	272967	314506	398554	445525	442789	456067	411743
Податкові надходження, в т. ч.:	227165	208073	234448	334692	360567	353968	367512	318871
– податок на доходи фізичних осіб	45896	44485	51029	60225	68092	72151	75203	61646
– податок на прибуток підприємств	47857	33048	40359	55097	55793	54994	40202	29174
– податок на додану вартість, у т. ч.:	92083	84597	86316	130094	138827	128269	139024	116169
– акцизний податок	12783	21625	28316	33919	38429	36668	45099	39304
– рентна плата за користування надрами	–	–	9479	16822	14208	14225	19620	18132
– земельний податок та орендна плата	–	–	–	10701	12582	12803	12084	9733
– ввізне мито	11933	6329	8556	10463	12986	13265	12389	23000

* Джерело: узагальнено авторами за даними Державної казначейської служби України [6].

Зазначимо, що на даному етапі максимальну питому вагу в структурі дохідної частини зведеного бюджету України серед податкових надходжень займає податок на додану вартість (28%), податок на доходи фізичних осіб (15%), інші податкові надходження (12%) та акцизний податок (9%), що представлено на рис. 1.

На нашу думку, цікавим є факт, що питома вага податку на прибуток у структурі доходів зведеного бюджету України за досліджуваний період зменшилась з 16,07% у 2008 році, що відповідало другій позиції серед всіх податків, до 7,09% у 2015 році (четверта позиція), що висвітлено в таблиці 2. Серед причин такого зниження, на нашу

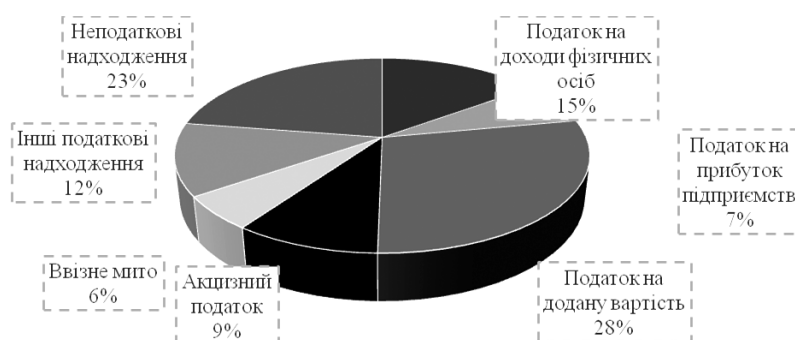

Рис. 1. Структура надходжень до Зведеного бюджету України за 9 місяців 2015 року*

Джерело: представлено авторами за даними Міністерства фінансів України [7].

думку, необхідно виділити зниження ставки податку та загального рівня прибутковості діяльності підприємств.

Необхідно звернути увагу також на те, що у структурі податкових надходжень до місцевих бюджетів питома вага податку на майно є несуттєвою. Х. М. Семенишин зазначає, що на даному етапі питома вага податку на нерухоме майно у структурі податкових надходжень складає менше 1%, що, відповідно, свідчить про те, що податок на майно не виконує своєї фіскальної функції та ускладнює податкову систему України [8, 212]. Берегова Ж. С. зауважує, що частка цього податку у надходженнях місцевих бюджетів становить від 10% – у Данії, Фінляндії, Греції, Люксембурзі; до 50% – у Бельгії, Латвії, Литві, Польщі, Словаччині, Словенії, Іспанії; майже 100% – у

Великій Британії, Естонії, Ірландії [1, 43]. С. Я. Скворцова звертає увагу на те, що з огляду на міжнародну практику податок на майно може бути ефективним засобом оподаткування доходів, одержаних у тіньовій економіці, та, відповідно, стати однією з вагомих статей дохідної частини бюджету [10, 111].

Варто погодитись із думкою М. Б. Кондратенко щодо доцільності коригування механізму адміністрування податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами шляхом застосування диференційованого підходу до встановлення ставок податку відповідно до обсягу доходу, що збільшить питому вагу податку в структурі доходів зведеного бюджету України та сприятиме рівномірному розподілу податкового навантаження між категоріями платників податків за обсягом доходу [3, 55].

Таблиця 2

Питома вага основних податків у структурі доходів зведеного бюджету України*

Рік	Питома вага відповідного податку у структурі доходів зведеного бюджету України, %				
	податок на доходи фізичних осіб	податок на прибуток підприємств	податок на додану вартість	акцизний податок	ввізне мито
2008	15,41	16,07	30,92	4,29	4,01
2009	16,30	12,11	30,99	7,92	2,32
2010	16,23	12,83	27,44	9,00	2,72
2011	15,11	13,82	32,64	8,51	2,63
2012	15,28	12,52	31,16	8,63	2,91
2013	16,29	12,42	28,97	8,28	3,00
2014	16,49	8,81	30,48	9,89	2,72
9 міс. 2015	14,97	7,09	28,21	9,55	5,59
Зміни 2015/2008	-0,44	-8,98	-2,70	5,25	1,58

* Джерело: узагальнено авторами за даними Державної казначейської служби України [6].

Питома вага податку на додану вартість у структурі доходів зведеного бюджету України протягом досліджуваного періоду є стабільно високою та складає близько 30%. М. Косюта стверджує, що одним із важливих питань сьогодення є додержання законності при адмініструванні та відшкодуванні ПДВ, підвищення його прозорості, недопущення втрат Державного бюджету внаслідок ухилення від сплати ПДВ, зловживань при одержанні відшкодування сум податку з бюджету. Частково ці проблеми вже вирішуються завдяки впровадженню системи електронного адміністрування податку на додану вартість [4, 91].

Проаналізувавши податкові надходження у структурі доходів зведеного бюджету України, зроблено наступні висновки:

На даному етапі максимальну питому вагу в структурі дохідної частини зведеного бюджету України серед податкових надходжень займає податок на додану вартість (28%), податок на доходи фізичних осіб (15%), інші податкові надходження (12%) та акцизний податок (9%). Відповідно, у процесі проведення податкової реформи, у проекті якої запропоновано встановлення «плоских ставок» податків та лінійну модель податкової системи, особливу увагу доцільно приділяти реформуванню саме цих податків, платежі від яких формують основу дохідної частини зведеного бюджету України.

Виокремлено причини та тенденції зміни питомої ваги основних видів податків у структурі доходів зведеного бюджету України за досліджуваний період, а саме: суттєве зменшення питомої ваги податку на прибуток (з 16,07% у 2008 році до 7,09% у 2015 році), та збільшення питомої ваги акцизного податку (з 4,29% у 2008 році до 9,55% у 2015 році).

A. POLTORAK, Y. GNATENKO
Nikolaev

ANALYSIS OF TAX REVENUES IN THE REVENUE STRUCTURE OF THE CONSOLIDATED BUDGET OF UKRAINE

The article analyzes the specific weight of tax revenues in the structure of budget revenues of the consolidated budget of Ukraine. The reasons and trends of change of the specific weight of the main types of taxes in the revenue structure of the consolidated budget of Ukraine for the period 2008–2014. Identified possible orientations for the reform of the taxation system in Ukraine based on international experience, including an adjustment mechanism for administration of the tax to incomes of physical persons on deposits by applying a differentiated approach to setting tax rates according to income.

Key words: tax, collection, tax revenues, revenues of the consolidated budget, tax reform.

Визначено можливі орієнтири реформування системи оподаткування в Україні з урахуванням міжнародного досвіду, в т. ч. коригування механізму адміністрування податку на процентні доходи фізичних осіб за депозитами шляхом застосування диференційованого підходу до встановлення ставок податку відповідно до обсягу доходу.

Список використаних джерел

1. Берегова Ж. С. Податок на нерухоме майно як додаткове джерело наповнення місцевих бюджетів / Ж. С. Берегова // Управління розвитком. — 2014. — № 2. — С. 42—44.
2. Вознюк О. Б. Податок на доходи фізичних осіб та його вплив на формування доходів місцевих бюджетів / О. Б. Вознюк // Науковий вісник НЛТУ України. — 2012. — Вип. 22.4. — С. 176—180.
3. Кондратенко М. Б. Податок на процентні доходи фізичних осіб за депозитами та його вплив на розподіл податкового навантаження в Україні / М. Б. Кондратенко // Економічний часопис-XXI. — 2013. — № 7—8(2). — С. 53—56.
4. Косюта М. Податок на додану вартість: джерело державного бюджету чи його проблема / М. Косюта // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2010. — № 2. — С. 87—91.
5. Мединська Т. В. Єдиний податок у формуванні доходів місцевих бюджетів та податковий контроль за його сплатою / Т. В. Мединська // Сталій розвиток економіки. — 2014. — № 2. — С. 218—224.
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
8. Семенишин Х. М. Податок на нерухоме майно як джерело наповнення місцевих бюджетів / Х. М. Семенишин // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). — 2013. — № 3. — С. 211—215.
9. Синчак В. П. Податок із реклами як перспективне джерело власних доходів місцевих бюджетів / В. П. Синчак // Університетські наукові записки. — 2010. — № 3. — С. 258—265.
10. Скворцова С. Я. Податок на нерухомість як ефективне джерело наповнення місцевих бюджетів / С. Я. Скворцова // Актуальні проблеми економіки. — 2013. — № 8. — С. 109—114.

А. С. ПОЛТОРАК, Е. П. ГНАТЕНКО
г. Николаев

АНАЛИЗ НАЛОГОВЫХ ПОСТУПЛЕНИЙ В СТРУКТУРЕ ДОХОДОВ СВОДНОГО БЮДЖЕТА УКРАИНЫ

В статье проанализирован удельный вес налоговых поступлений в структуре доходной части сводного бюджета Украины. Выделены причины и тенденции изменения удельного веса основных видов налогов в структуре доходов сводного бюджета Украины за период 2008–2014 гг. Определены возможные ориентиры реформирования системы налогообложения в Украине с учетом международного опыта, в т. ч. корректировка механизма администрирования налога на доходы физических лиц по депозитам путем применения дифференцированного подхода к установлению ставок налога согласно объема дохода.

Ключевые слова: налог, сбор, налоговые поступления, доходы сводного бюджета, налоговая реформа.

Стаття надійшла до редколегії 26.10.2015

УДК 330.341.1 (477)

Т. М. ПОЛЯНЧИЧ

tpinfo3@gmail.com

м. Львів

І. Б. ФЕДИШИН

ira.fedyshyn@gmail.com

м. Тернопіль

Я. В. ПИЛИП'ЮК

voyakh@yahoo.com

м. Львів

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті здійснено аналіз сучасного стану фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні. Розглянуто трансфер технологій як важливу складову інноваційного процесу. Досліджено вплив інновацій на рівень конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Проведено діагностику динаміки кількості придбаних нових технологій та переданих технологій промисловими підприємствами в Україні та за її межі, а також аналіз загального обсягу витрат за напрямками інноваційної діяльності. Запропоновано шляхи підвищення ефективності фінансового забезпечення інноваційного розвитку.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, конкурентоспроможність, трансфер технологій, фінансове забезпечення.

Інноваційний розвиток є одним із головних факторів підвищення рівня конкурентоспроможності економіки, тому створення сприятливих умов для підвищення активності реалізації інновацій на вітчизняних підприємствах набуває все більшого значення. На сьогоднішній день інноваційний, а не сировинний напрямок розвитку, є основою міжнародної економіки. У провідних державах за

рахунок інноваційної діяльності створюється до 90% приросту ВВП [8].

Позиції інноваційно-орієнтованих галузей значно послаблює дефіцит фінансових ресурсів. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання покращення фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Значний внесок у дослідження проблеми фінансового забезпечення інноваційного роз-